

The specific of creation of own informational and bibliographical resources is analyzed, the principles of virtual inquiry and bibliographical services by means of information and communication technologies for a university library's users are defined.

Key words: library of a higher educational establishment; informational and communicative technologies; virtual inquiry and bibliographical services; own informational and bibliographical resources, Luhansk Taras Shevchenko National University.

УДК 027.7:[378.6:37(477.41-21)ДВНЗ ПХДПУ]

О. І. Шкира,
директор бібліотеки
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

**ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР МОДЕЛЮВАННЯ
БІБЛІОТЕЧНОГО ПРОСТОРУ ДВНЗ «ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ
СКОВОРОДИ»**

У статті розкрито пріоритетний напрям діяльності книгозбірні ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – моделювання бібліотечного простору, здатного забезпечити інформаційні потреби учасників навчально-виховного процесу і підвищення комфортності обслуговування.

Ключові слова: *Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, бібліотечний простір, бібліотечна лабораторія, інформаційна діяльність, бібліотека вищого навчального закладу.*

Постановка проблеми. Донедавна найважливішим завданням бібліотек ВНЗ була автоматизація внутрішніх процесів, вирішення якого, безумовно, оптимізувало управління фондами, підвищило якість обслуговування користувачів тощо. Проте уваги заслуговує проблема бібліотеки як місця спілкування і взаємодії відвідувачів, як своєрідного соціально-комунікаційного простору, а не лише як пункту отримання інформації. На жаль, діяльність кожної бібліотеки, і університетської також, у нашій країні офіційно

регламентована, затиснута в рамки різних вимог, норм і стандартів, давність яких очевидна, і які часто уповільнюють розвиток книгозбірень. Співробітники бібліотек змушені витратити багато часу на рутинну роботу, користі від якої ані бібліотекарям, ані користувачам немає [1; 2].

Суспільство сьогодні змінюється стрімко, час вимагає миттєвої реакції на зміни. Бібліотекам потрібні професіонали – молоді фахівці, які володіють новими інформаційними технологіями та можуть реалізовувати сміливі бібліотечні проекти, набуваючи нових знань у процесі самоосвіти, професійної взаємодії, шляхом так званого «каскадного» навчання. Це й участь у міжнародних, всеукраїнських, загальноуніверситетських наукових конференціях, семінарах, майстер-класах, круглих столах, відвідування наукових бібліотек ВНЗ України у рамках проведення бібліотечних турів для ознайомлення з формами і методами інноваційної роботи і запозичення передового досвіду. У практиці підвищення кваліфікації та удосконалення фахової майстерності працівників книгозбірні Переяслав-Хмельницького ДПУ цей метод застосовується дуже широко та дає істотну віддачу. І університети, і університетські бібліотеки, котрим властива не просто співпраця, а синергія, комбінована взаємодія, повинні оперативно прогнозувати запити дня завтрашнього, працювати на випередження, адже прогресивний поступ ґрунтується на прогнозі контурів майбутнього.

Метою сталого збалансованого розвитку суспільства є творення нової людини, яка гармонійно поєднує пізнавальний, соціальний, психосмисловий та духовний потенціал, яка здатна жити у злагоді зі світом й утверджувати паритетність взаємостосунків з іншими людьми. Тому завдання будь-якої вищої школи полягає не лише у передачі майбутньому спеціалісту певної кількості знань, формуванні умінь орієнтуватися у потоці інформації і користуватися нею, але й у розкритті істинного таланту молодої людини до певної сфери діяльності, формуванні вміння знайти своє місце у світі, вихованні перспективно мислячих людей, котрі вибудовують майбутнє на основі загальнолюдських цінностей. Вирішити це завдання може те унікальне

інтелектуальне університетське середовище, яке створюється завдяки зусиллям науковців і бібліотекарів. У бібліотеці студенти доповнюють інформацію, отриману на заняттях, розширюють кругозір новими знаннями.

Аналіз наукових досліджень. Тема організації бібліотечного простору неодноразово розглядалася на сторінках зарубіжних та вітчизняних періодичних видань, зокрема таких, як «Библиотечное дело» (2009, № 1, 4, 12, 17; 2010, № 23); «Библиотечные технологии» (2011, № 7), «Библиотека», «Научные и технические библиотеки», «Шкільна бібліотека», «Бібліотечний вісник». Серед російських учених даному питанню приділяли увагу С. Г. Матліна, В. В. Зверевич, К. Б. Лаврова, Д. К. Равинський, С. А. Єзова, О. М. Мокшанова, Е. Р. Сукіасян та інші. Значний внесок зробив Я. Л. Шрайберг, досліджуючи різноманітні аспекти розвитку бібліотеки як інформаційного інституту в контексті побудови суспільства знань. Тема формування бібліотечного простору активно почала обговорюватися на початку нового тисячоліття, і на сьогодні уявлення фахівців щодо проблеми створення електронної бібліотеки ВНЗ постійно розширюються та поглиблюються. Також багато уваги у науковій літературі приділяється питанню забезпечення бібліотечного комфорту – інтелектуально-інформаційного, психологічного та фізичного.

Мета статті – на прикладі книгозбірні ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди» розкрити характер моделювання бібліотечного простору.

Основна частина. Діяльність колективу книгозбірні ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди» спрямована на створення академічної бібліотеки шляхом збору наукових документів із максимально широким репертуаром назв, серед яких повні зібрання наукових праць, наукові збірники та монографії, автореферати дисертацій, а також дублюючий фонд університету, архіви.

Робоча взаємозалежність усіх відділів і кафедр Переяслав-Хмельницького ДПУ та університетської бібліотеки стала запорукою якісного проведення

бібліотечних уроків та днів інформації (заходи проводять бібліотекарі спільно з викладачами), процесу комплектування (замовлення літератури відбувається у тісній взаємодії з науковцями кафедр), виставкової діяльності, літературних вечорів, навчальних занять, наукових заходів, книжкових ярмарок тощо. Сьогодні співробітники книгозбірні спрямовують свої зусилля на те, щоб зробити її відкритим центром життя студентів, тобто максимально врахувати всю різноманітність сценаріїв перебування читача в бібліотеці, забезпечивши доступність інформації, комфорт перебування в бібліотечному просторі, корисність і наповненість діяльністю. Важливим є створення для користувачів таких умов, які стали б продовженням їхнього щоденного життя з усіма його складовими: навчанням, відпочинком, розвагами [4].

Реформуючи діяльність бібліотеки, колектив та адміністрація університету подбали насамперед про її новий дизайн, що змінило імідж та сприяло зростанню престижу установи. Було застосовано нові підходи до вибору конфігурації функціональних зон, досягнутої оригінальним та зручним для працівників і користувачів розміщенням робочих місць, скляних перегородок-панелей, стелажів, мобільних деталей інтер'єру, зокрема вітрин, каталожних шаф, зелених насаджень, що надали приміщенням особливої теплоти тощо. Приділено увагу вимогам кондиціонування, освітленню залів та індивідуальних робочих місць, тонуванню функціональних зон, дизайну бібліотечних меблів. Максимально використано не синтетичні, а природні матеріали. Наприклад, лінолеум замінено на покриття з дерева (ламінат, паркет). Загалом бібліотечні меблі та їх розстановка гармоніюють із дизайном приміщень. У кожній читальній залі досягнуто єдності стилю. Так, зала інформаційних ресурсів «Чумацький шлях» отримала назву в честь символу Галактики Чумацького шляху, який уособлює нескінченність зоряного світу, довгої дороги, а отже, і шлях до пізнання Всесвіту, дорогу до знань; це символ астральної батьківщини, національної історії та культури. Приміщення має у своєму оформленні зображення зодіакальних сузір'їв, картини-пейзажі, автори яких – студенти відділення образотворчого мистецтва педагогічного

факультету. В освітленні зали використано як індивідуальне освітлення робочих місць, так і оригінальні люстри із синім випроміненням. Зала інформаційних ресурсів «Чумацький шлях» укомплектована 20 комп'ютерами з доступом до Інтернету, забезпечено вільний доступ користувачів до періодичних видань [3].

В оформленні інтер'єрів семи читальних залів бібліотеки все спрямовано на турботу про читачів та дотримання їхніх інтересів. Відомо, що вища освіта сьогодні все більше тяжіє до колаборативного навчання. Тому студентам часто доводиться виконувати завдання не поодиноці, а групою. Враховуючи це, зали укомплектовано столами, розташованими по периметру та в центрі (ЧЗ №1), а також по два в групі на вісім осіб на певній відстані одна від одної (зала «Чумацький шлях»). Таке розміщення вирішило питання групової роботи студентів і забезпечило ефект певної звукової ізоляції. Адже сучасні студенти – люди мобільні, внутрішньо розкуті, примус до напруженої розумової праці чи тиск замкненого простору сприймається ними часто негативно. Вони прагнуть до ефективного спілкування, у тому числі в режимі он-лайн, що також було передбачено у проектуванні залів бібліотеки та плануванні її діяльності. Забезпечено гнучкість читацької зони – відвідувач може, за бажанням, варіювати використання як традиційного, так й електронного фонду в межах одного приміщення. Тим студентам, які бажають працювати в максимальній тиші, пропонуємо займати місця в залі наукової літератури, де, як правило, невелика кількість відвідувачів, ніхто не відволікає увагу.

Університет і бібліотека настільки органічно поєднуються і взаємодоповнюють один одного, що створюють єдиний культурно-освітній простір. Бібліотека розміщена в навчальному корпусі. Читач, за потреби, може вільно переходити до різнофункціональних читальних залів – читальної зали гуманітарних дисциплін, читальної зали суспільних дисциплін, університетського інформаційного центру «Чумацький шлях», дисплей-зали, зали для науковців. Користувачі мають змогу копіювати документи, користуватися послугами книжкового магазину, кафе, котрі знаходяться поряд

із бібліотекою на арендованих площах університету, відвідувати концерти в актовій залі та наукові заходи в конференц-залі, котрі розташовані у суміжних із бібліотекою приміщеннях тощо. Мета, яку поставили перед собою працівники бібліотеки й адміністрація ВНЗ кілька років тому, – моделювання бібліотеки як частини повсякденного життя студентів і викладачів, сьогодні успішно втілена в життя. Наразі триває копітка праця над удосконаленням бібліотечного простору.

В організації зали «Чумацький шлях» оптимально втілено ідею взаємодії навчального закладу і книгозбірні. Залу поділено на функціональні зони: зона прес-інформації, комп'ютерна зона, фонд наукової літератури, музей-архів Ю. Бойка-Блохина. У зазначеному музеї зберігається архів академіка, переданий університету його дружиною – доктором філософії, президентом Наукового німецько-українського товариства ім. професора Ю. Бойка-Блохина професором Д. Тетериною-Блохин. Упорядкування архіву стало спільною роботою співробітників бібліотеки та навчально-наукового центру сквородинознавства. Авторські колекції науковців університету І. М. Ярового, В. П. Коцура, Б. О. Чернова, Д. С. Мазохи, а також передані бібліотеці приватні колекції дарів педагога В. Курила, науковців Д. Тетериної-Блохин, Ю. І. Шаповала, Д. М. Яківця, І. М. П'ятаченка розміщені в спеціально обладнаній залі архівних документів, розташованій поряд із музеєм-архівом.

У залі «Чумацький шлях» проводяться різноманітні наукові заходи – круглі столи, конференції, зустрічі з відомими людьми. Усім особливо запам'яталася зустріч із Героєм України, першим космонавтом незалежної України Леонідом Каденюком, який презентував і подарував бібліотеці книгу «Місія – космос». Це видання стало переможцем рейтингу «Книжка року – 2009» у номінації «Обрії». У книзі відгуків бібліотеки Леонід Каденюк зробив запис: «Із захопленням і відчуттям вдячності», а на стенді «Автограф»: «З побажанням добра, щастя, здійснення мрій». Важливими моментами зустрічі стали обговорення питань формування у молоді активної життєвої позиції,

здорового способу життя, залучення студентства до активної діяльності зі збереження духовної спадщини України.

В інформаційно-ресурсній залі регулярно проводяться дні інформації, на яких відвідувачі мають змогу в режимі вільного доступу знайомитись і працювати з новими вітчизняними та зарубіжними виданнями.

Бібліотечне середовище формує у студентів:

- здатність до самомотивування та саморозвитку, професійного в тому числі;
- готовність до постійного підвищення рівня фахового розвитку;
- підвищення самооцінки;
- прагнення до самостійного набуття знань, готовності до роботи;
- відповідальність за результати своєї праці;
- адаптацію до нових умов життєдіяльності.

Проведене бібліотекою анкетування користувачів засвідчило популярність бібліотеки у студентському середовищі. Студенти зазначили такі мотиви вибору бібліотеки як місця для занять: зручні робочі місця, швидкий доступ до комп'ютерів та Інтернету, місця для роботи з ноутбуками, спокійна атмосфера та, за бажанням, швидка зміна видів діяльності. Також вказувалося на сучасний дизайн приміщень, який позитивно впливає на сучасну молоду людину, підвищує працездатність, створює почуття естетичної насолоди, психологічного комфорту.

Інформаційна діяльність бібліотеки позначена оперативністю. Виставкове експонування документів (традиційні та он-лайн виставки) спрямоване на популяризацію не лише документних ресурсів бібліотеки, а й інтелектуального капіталу університету. Виставки створюються колективом бібліотеки та співробітниками наукового відділу університету. Щорічна (започаткована у 2005 р.) розгорнута книжкова виставка «Наукові досягнення – 2011. Успіх – 2011» демонструє наукові праці викладачів та співробітників відділів: підручники, посібники, монографії, методичні розробки, статті у вітчизняних та зарубіжних наукових і науково-методичних виданнях, а також численні

відзнаки та нагороди студентів і науковців за вагомі досягнення в різних сферах діяльності. Такі щорічні виставки мають великий резонанс серед викладачів і студентів, оскільки стають джерелом інформації про стан науково-навчального процесу, демонструють нові навчальні видання, необхідні студентам, дають повну картину діяльності вищого навчального закладу протягом року.

Тематичні книжкові виставки, розміщені у читальній залі № 1, створюються згідно з календарем пам'ятних дат і тому постійно оновлюються, надаючи нову й актуальну інформацію користувачам. Інші книжкові виставки (ювілейні, авторські, з теми загальноуніверситетського наукового заходу, демонстрування бібліотечних новинок тощо), ілюстровані додатковими матеріалами, інформаційно насичені, створюються з розрахунком на певне випередження, передбачення актуальних тем, які будуть розроблятися науковою і суспільною думкою. Такі виставки позначені динамічністю і гнучкістю, постійно оновлюються, доповнюються документами, музейними експонатами, ілюстративними матеріалами тощо. Постійно діючою є виставка «Експрес-інформація», на якій представлено наукові збірники, а також видання, авторами яких є науковці університету. Стало доброю традицією створення виставок у бібліотеці силами бібліотекарів, студентів і викладачів. Експонуються високої якості та естетики студентські роботи – картини, художні вироби. Тісно співпрацюють із бібліотекою викладачі педагогічного факультету О. В. Стрілець, О. О. Смірнова, Т. М. Носаченко, Л. І. Ляшко. Виставкова галерея «Творчий автограф читача» презентує самодостатність студента, неординарність, глибину і яскравість думки. Експоновані на ній виставки «Мистецький колаж: творчі асоціації», «Українська народна лялька-мотанка», «Мальовнича Україна», «Душі одкровення: фарбами, звуками, відчуттям» тощо засвідчили високу професійну підготовку студентів педагогічного факультету (декан Н. В. Ігнатенко) – майбутніх учителів початкових класів. У кожній із робіт відобразилися життєвий досвід молодої людини, особливості її світовідчуття. Нині експонується виставка робіт студентів педагогічного факультету під назвою «Благословенне місто –

Переяслав». Організуючи такі виставки, прагнемо не лише продемонструвати обдарованість студентів, а й стимулювати всіх інших повірити у свої сили, активізувати творчу діяльність, розвивати здібності, самовдосконалюватися, впевнено йти до своєї мети з установкою «я цього досягну». Такий підхід спрацьовує. Часто студенти самі звертаються до нас і пропонують свої роботи, послуги, співпрацю.

В основі успішної виставкової діяльності – загальна та фахова підготовка бібліотекарів, а ще бажання творити нове, щоб зацікавити відвідувача, вразити. У такому традиційному виді бібліотечної діяльності, якою є виставкова робота, велику роль відіграє вміння прогнозувати, передбачати те, що викличе непідробний інтерес у студентів, викладачів, гостей університету. Адже книжкова виставка, повз яку пройде студент, не помітивши її, засвідчить лише її звичність, буденність, можливо, набридливості і нецікавості. Тому робимо наголос на неординарності експонатів, їхній змістовності, інформаційній цінності виставки, наявності інноваційних елементів. Щоб глибше, доступніше і, найголовніше, цікаво проілюструвати подію чи явище, заздалегідь вдаємося до пошуку документів, предметів, виробів тощо. Так, до різдвяно-новорічного циклу свят були створені виставки книг та матеріалів, на почесному місці серед яких був Дідух – старовинний український оберіг, зроблений бібліотекарями та викладачем кафедри мистецьких дисциплін О. В. Стрілець із заготовлених заздалегідь сухих колосків пшениці. Таким чином, бібліотекарі не лише урізноманітнили виставку, а й досягли її відчутного впливу на відвідувачів: пізнавального. Стало доброю традицією проводити у бібліотеці майстер-класи з виготовлення ляльок-мотанок та художніх виробів із соломи.

Двосторонній процес «бібліотека–університет» має свій розвиток у такій формі взаємодії, як проведення «Акцій нової книги», коли до університету запрошуються представники видавництва із урахуванням актуальності й затребуваності їхньої продукції серед студентів і науковців закладу. Переконалися, що такі заходи потрібні, адже на них завжди людно. Викладачі й особливо студенти-заочники, які часто не мають змоги ознайомитися з

репертуаром пропонованих ринком навчальних видань через брак вільного часу чи неможливість відвідувати книжкові ярмарки (особливо мешканці сільської місцевості), чекають їх із нетерпінням. Адже на цих акціях вони можуть оперативно, у комфортних умовах придбати потрібну літературу, вирішити питання друку власних наукових доробок.

До бібліотеки як до осередку, де накопичуються і зберігаються знання, йдуть не лише за інформацією. Часто звертаються за порадою, допомогою. Багато загальноуніверситетських заходів проходять саме у бібліотеці: літературні вечори, засідання секцій наукових конференцій, навчальні заняття аспірантів, репетиції публічних виступів, номерів художньої самодіяльності тощо. До бібліотекарів звертаються із проханням організації книжкових виставок в аудиторіях університету, надання у користування документів, різних виставкових засобів, підготовки бібліографічної продукції тощо. Працівники книгозбірні через відповідні структури університету залучаються до процесу викладання бібліотечно-бібліографічних знань, участі у різноманітних заходах як екскурсоводи, члени журі, доповідачі. Книгозбірня стала незамінним партнером і помічником для багатьох кафедр університету в їхній життєдіяльності.

Бібліотекарі з розумінням і вдячністю ставляться до своїх відвідувачів. На початку кожного календарного року проводиться акція «Читач року», на якій відзначаються активні читачі серед викладачів та студентів, котрі отримують у подарунок книги. Такі заходи проходять у теплій атмосфері, де бібліотекарі і користувачі відчують себе однією дружною сім'єю.

Загальновідомо, що бібліотека сама по собі не може приваблювати читача, якщо її внутрішнє наповнення, стиль роботи бібліотекарів несучасні й нецікаві. Студент у такому разі може лише відвідувати книгозбірню, так би мовити, з виробничої потреби і там довго не затримуватися. Значення університетської бібліотеки сьогодні визначається не лише розміром і складом фонду, але й розмаїттям послуг, які вона може надати користувачеві.

Оснащення бібліотеки нашого університету сучасною комп'ютерною технікою розпочалося в 2001 р. Книгозбірня має свій сайт (www.library-phdpu.edu.ua), який дозволяє користуватися її електронним каталогом, а також повнотекстовою базою навчально-методичних матеріалів. Сайт бібліотеки – це дієвий засіб реклами та створення позитивного іміджу навчального закладу, удосконалення навчально-виховного процесу в університеті. Бібліотека працює в напрямі розширення бази електронних книг.

Нині в автоматизованому режимі здійснюється запис до бібліотеки і виготовлення пластикового читацького квитка, видача та повернення документів, ведеться бібліотечна статистика, облік фонду та читачів, комплектування та списання літератури, тиражування карток для каталогів і картотек. Для підвищення рівня фахової підготовки користувачам зали інформаційних ресурсів «Чумацький шлях» дозволено користуватися ресурсами мережі Інтернет для пошуку інформації з навчальною метою, вести пошук інформації в електронному каталозі книг та періодичних видань, а також у повнотекстовій базі навчально-методичних видань університету, використовувати мультимедійний фонд бібліотеки, здійснювати набір та редагування курсових робіт, дипломних проєктів, рефератів у програмах Microsoft Office з подальшим перенесенням на електронні носії (CD, DVD, Flash), вести спілкування он-лайн.

Наявність сучасної комп'ютерної техніки дає можливість формувати електронну БД (електронний каталог різних видів документів, а також база повнотекстових документів) та вести роботу з розкриття своїх фондів шляхом підготовки інформаційно-бібліографічних видань у друкованому та електронному вигляді, таких як «Бібліокур'єр», «Прес-дайджест», «Прес-реліз» та «Прес-реліз-інформація». Останнє видання стало новим видом інформування користувачів щодо проведеної культурно-просвітницької роботи.

Співробітник університетської книгозбірні здатний оперативно реагувати на виклики сьогодення, володіти як бібліотечними знаннями, так і знаннями з багатьох галузей знань, орієнтуватися в масиві інформації і вміти не лише

надавати її користувачам, а й виявляти, аналізувати та узагальнювати їхні запити, прогнозувати появу нових, готувати відповіді на них шляхом складання списків літератури, відповідних аналітичних матеріалів, наочно представляти інформацію.

У бібліотеці університету діє творча лабораторія «Книга. Бібліотека. Суспільство», яка успішно працює протягом останніх п'яти років, має на меті впровадження бібліотечної інноватики, формування творчої особистості бібліотекаря. Програма діяльності лабораторії передбачає: навчання бібліотекарів, ознайомлення їх із науковими досягненнями, досвідом у бібліотечній галузі як України, так і світу шляхом проведення проблемних семінарів, занять, тренінгів тощо; зміцнення творчих зв'язків, обмін досвідом та співпрацю бібліотекарів наукових, вишівських, шкільних книгозбірень, педагогічних працівників, майстрів народного мистецтва та залучення молоді до творчості; підготовку бібліографічних покажчиків, бюлетенів, листівок тощо; розроблення творчих проектів краєзнавчого спрямування, у рамках яких здійснюється добір, систематизація та популяризація матеріалів про Київський регіон та Переяславщину.

У рамках творчої бібліотечної лабораторії реалізуються творчі проекти, мета яких – втілення ідей національного, морального, трудового виховання молоді, розвиток інтелекту та духовне зростання молодої людини. Це, зокрема, такі проекти, як «Київщинознавство», «Сковородіана», «Козаччина», «Наукова еліта Переяславщини». У плані реалізації передбачено зв'язок із місцевими ЗМІ, обмін досвідом, ексклюзивні зустрічі з цікавими людьми, корпоративні культурно-просвітницькі заходи, формування архіву персональних колекцій, організацію мультимедіахрестоматійних тематичних повнотекстових баз даних, «інформаційні марафони», формування тематичних картотек, випуск біобібліографічних покажчиків та нарисів (вийшло друком шість видань бібліографічного характеру). Колективом бібліотеки упорядковано біобібліографічний покажчик «Григорій Сковорода (1722–1794)» (видання перше та видання друге, перероблене і доповнене), біобібліографічний нарис

«Ucraina terra Cosaccorum: Україна – земля козацька», а також біобібліографічні нариси, що презентують науковий та творчий доробок викладачів університету: «Коцур Віктор Петрович», «Коцур Надія Іванівна», «Верба Григорій Митрофанович». Завдяки участі у наукових конференціях, семінарах, майстер-класах, перекваліфікації, підвищенню кваліфікації, обміну передовим досвідом із бібліотекарями провідних вишів України в рамках культурно-просвітницьких турів (проведено 10 культурно-просвітницьких турів до міст Умань, Полтава, Чернігів, Черкаси, Ніжин, Київ, Житомир, Глухів, Дніропетровськ, Вінниця) з'явилися нові ідеї, знання, сформувалися нові навички, розроблено концепцію подальшого розвитку бібліотеки тощо. Суттєво змінилася робота бібліотекарів: від вузької спеціалізації та обмеженої відповідальності за доручену роботу – до широких професійних профілів, від спланованого професійного і кар'єрного росту – до інформованого і гнучкого вибору траєкторії професійного розвитку і створення можливостей для всебічного зростання кожного учасника освітнього процесу. Персонал бібліотеки свідомий того, що коли бібліотека як внутрішньою архітектурою, технічним оснащенням, так і культурою обслуговування та зручністю користування фондами відповідає побажанням читачів, а іноді й випереджає їх, тоді вони із задоволенням користуються нею. Комфорт бібліотечного простору сьогодні немислимий без нових технологій. Повністю автоматизовано всі бібліотечні процеси, пов'язані з обслуговуванням читачів: запис до бібліотеки, виготовлення електронного читацького квитка, видача документів. Колектив бібліотеки максимально використовує ресурс програмної системи «УФД/Бібліотека», у співпраці з її розробниками створює нові параметри, необхідні для удосконалення бібліотечної діяльності. У читальних залах працюють бібліотекарі-консультанти. Забезпечено діалог читача і бібліотекаря.

Висновки. Накопичення певного досвіду спонукало бажання поінформувати колег про види і методи власної бібліотечної діяльності. Упродовж останніх років співробітники книгозбірні друкували свої статті на сторінках фахових періодичних видань, університетської газети «Педагогічні

обрії» у рубриці «Бібліотечний калейдоскоп», газети «Україна козацька», збірників наукових праць. Результати взаємодії бібліотеки університету та шкільних бібліотек міста і району, яка полягає у співробітництві, консультаціях, а також досвід вишівської бібліотеки, рекомендований для використання шкільними книгозбірнями, висвітлювалися на сторінках журналу «Шкільна бібліотека». Необхідно підкреслити, що успішній роботі книгозбірні ВНЗ сприяє взаємодія бібліотеки ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди» та наукових бібліотек України, зокрема НБУВ та ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на міжвідомчому рівні, координація діяльності з якими сприяє удосконаленню бібліотечних технологій, розширенню кола наукової діяльності, творчому сприйняттю досвіду вдосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування, успішній реалізації інноваційних проєктів і бібліотечних програм.

Література

1. *Амлінський, Л.* Бібліотечний комфорт: розкіш чи веління часу / Л. Амлінський // Бібл. вісн. – 2010. – № 3. – С. 39–44.
2. *Дригайло, В.* Основы организации работы библиотеки вуза / В. Дригайло // Бібл. форум України. – 2006. – № 2. – С. 29–33.
3. *Шкира, О.* Просторова модель бібліотеки вишу / О. Шкира // Бібл. вісн. – 2011. – № 5. – С. 43–47.
4. *Шкира, О.* Смена образовательной парадигмы: вузовская библиотека как среда формирования личности студента / О. Шкира // Библиотечное дело. – 2010. – № 19. – С. 33–35.

О. И. Шкира

Полифункциональный характер моделирования библиотечного пространства ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды»

В статье раскрыто приоритетное направления деятельности библиотеки ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды» – моделирование библиотечного пространства, обеспечивающего разносторонние информационные потребности участников учебно-воспитательного процесса и комфортность обслуживания.

Ключевые слова: Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды, библиотечное пространство, библиотечная лаборатория, информационная деятельность, библиотека высшего учебного заведения.

O. I. Shkyra

Multifunctional Modeling of Library Space of SHEE «Hryhory Skovoroda Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University»

In the article the priority activity direction of the library of SHEE «Hryhory Skovoroda Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University» is revealed, namely modeling of library space that can satisfy versatile informational needs of educational process members and secure comfort of services.

Key words: Hryhory Skovoroda Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University, library space, library laboratory, informational activities, library of higher education institution.

УДК 002:378.016

I. А. Чайка,

директор наукової бібліотеки

Тернопільського національного педагогічного університету

**НАВЧАЛЬНИЙ КУРС «ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА СТУДЕНТА»
ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬО–РОЗВИВАЛЬНОГО
СЕРЕДОВИЩА НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Охарактеризовано загальнометодологічні й дидактичні принципи формування інформаційної культури. Уточнено зміст понять «освітньо-розвивальне середовище», «інформаційна культура». Визначено основні завдання навчального курсу «Інформаційна культура студента».

Ключові слова: *освітньо-розвивальне середовище, інформаційна культура студента, принципи формування інформаційної культури, наукова бібліотека Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.*

Постановка проблеми. Процес підготовки фахівців для освітянської галузі передбачає формування в них умінь знаходити й використовувати навчальну, наукову, пізнавальну та інші види інформації в умовах постійного збільшення інформаційного потоку. У зв'язку з тим, що наприкінці 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. у ВНЗ педагогічного профілю почалось активне впровадження нових інформаційних технологій, відбувались організаційні